

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра ПАТОЛОГІЧНОЇ АНАТОМІЇ
Навчальний рік 2024-2025

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

«ПАТОМОРФОЛОГІЯ»

(назва освітнього компоненту)

Нормативний чи вибірковий освітній компонент Нормативний

Форма здобуття освіти Очна

Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність 221 «Стоматологія»

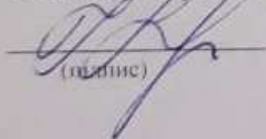
Освітньо-професійна програма «Стоматологія»
другого (магістерського) рівня вищої освіти

Курс третій

Силабус освітнього компоненту
розглянуто на засіданні кафедри
патологічної анатомії

Протокол від
«15» червня 2022 року № 21

В.о. завідувача кафедри

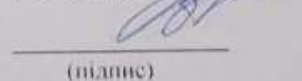

(підпис)

І.В. Сорокіна
(ініціали, прізвище)

Схвалено методичною комісією
ХНМУ з проблем загальної
і передфахової підготовки

Протокол від
«31» серпня 2022 року № 1

Голова

(підпис)

О.Ю. Вовк
(ініціали, прізвище)

РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСУ:

1. Сорокіна Ірина Вікторівна – в.о. завідувача кафедри патологічної анатомії, д.мед.н., професор;
2. Галата Дар'я Ігорівна – к.мед.н, доцент кафедри патологічної анатомії;
3. Наумова Ольга Володимирівна – к.мед.н, доцент кафедри патологічної анатомії;
4. Калужина Оксана Володимирівна – к.мед.н, доцент кафедри патологічної анатомії.

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЩО ВИКЛАДАЮТЬ ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

1. Сорокіна Ірина Вікторівна – в.о. завідувача кафедри патологічної анатомії, д.мед.н., професор; +38-057-707-73-33; iv.sorokina@knmu.edu.ua
<https://knmu.edu.ua/departments/kafedra-patologichnoyi-anatomiyi/>
<https://distance.knmu.edu.ua/user/profile.php?id=21>
2. Марковський Володимир Дмитрович – д.мед.н., професор кафедри; +38-057-707-73-33;
<https://knmu.edu.ua/departments/kafedra-patologichnoyi-anatomiyi/>
<https://distance.knmu.edu.ua/user/profile.php?id=21>
3. Губіна-Вакулик Галина Іванівна – д.мед.н., професор кафедри; +38-057-707-73-33;
hi.hubina-vakulik@knmu.edu.ua; <https://distance.knmu.edu.ua/user/profile.php?id=21>
<https://knmu.edu.ua/departments/kafedra-patologichnoyi-anatomiyi/>
4. Гаргін Віталій Віталійович – д.мед.н., професор кафедри; +38-057-707-73-33;
vv.harhin@knmu.edu.ua; <https://distance.knmu.edu.ua/user/profile.php?id=21>
<https://knmu.edu.ua/departments/kafedra-patologichnoyi-anatomiyi/>
5. Кіхтенко Олена Валеріївна – д.мед.н., доцент кафедри +38-057-707-73-33;
ov.kykhtenko@knmu.edu.ua; <https://distance.knmu.edu.ua/user/profile.php?id=21>
<https://knmu.edu.ua/departments/kafedra-patologichnoyi-anatomiyi/>
6. Наумова Ольга Володимирівна – к.мед.н., доцент кафедри; +38-057-707-73-33;
ov.naumova@knmu.edu.ua; <https://distance.knmu.edu.ua/user/profile.php?id=21>
<https://knmu.edu.ua/departments/kafedra-patologichnoyi-anatomiyi/>
7. Плітень Оксана Миколаївна – к.мед.н., доцент кафедри; +38-057-707-73-33;
om.pliten@knmu.edu.ua; <https://distance.knmu.edu.ua/user/profile.php?id=21>
<https://knmu.edu.ua/departments/kafedra-patologichnoyi-anatomiyi/>
8. Шапкін Антон Сергійович – к.мед.н., доцент кафедри; +38-057-707-73-33;
as.shapkyn@knmu.edu.ua; <https://distance.knmu.edu.ua/user/profile.php?id=21>
<https://knmu.edu.ua/departments/kafedra-patologichnoyi-anatomiyi/>
9. Потапов Сергій Миколайович – д.мед.н., професор кафедри; +38-057-707-73-33;
sm.potapov@knmu.edu.ua; <https://distance.knmu.edu.ua/user/profile.php?id=21>
<https://knmu.edu.ua/departments/kafedra-patologichnoyi-anatomiyi/>
10. Калужина Оксана Володимирівна – к.мед.н., доцент кафедри; +38-057-707-73-33;
ov.kaluzhina@knmu.edu.ua; <https://distance.knmu.edu.ua/user/profile.php?id=21>
<https://knmu.edu.ua/departments/kafedra-patologichnoyi-anatomiyi/>
11. Талапова Поліна Сергіївна – асистент кафедри; +38-057-707-73-33;
ps.talapova@knmu.edu.ua; <https://distance.knmu.edu.ua/user/profile.php?id=21>
<https://knmu.edu.ua/departments/kafedra-patologichnoyi-anatomiyi/>

Консультації:

Очні консультації: місце проведення: кафедра патологічної анатомії пр. Науки, 4, м. Харків, головний корпус ХНМУ, 3 поверх за попередньою домовленістю; Он-лайн консультації за попередньою домовленістю для чого необхідно написати листа на корпоративну пошту черговому викладачеві згідно графіку чергувань по кафедрі або викладачеві академічної групи, що дасть посилання до конференції у Google Meet, де відбуватиметься онлайн консультація.

Локація кафедри: пр. Науки, 4, м. Харків, головний корпус ХНМУ, 3 поверх

ВСТУП

Силабус освітнього компоненту «Патоморфологія» складена відповідно до Освітньо-професійної програми “Стоматологія” та Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт) другого рівня (магістр) галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 221 «Стоматологія».

Опис освітнього компоненту (анотація) Патоморфологія — освітній компонент, який дає поняття про структурне підґрунтя хвороб людини для поглибленого засвоєння фундаментальних основ медицини та клінічної картини захворювань з подальшим використанням одержаних знань у практичній роботі лікаря.

Патоморфологія як освітній компонент ґрунтується на засвоєнні здобувачами освіти анатомії та фізіології людини, гістології, цитології, ембріології та генетики, мікробіології, вірусології й імунології, біологічної хімії, медичної біології та медичної фізики. Засвоєння патоморфології інтегрується з вивченням патологічної фізіології та клінічних освітніх компонентів.

Вивчення структурних основ хвороб людини складається з двох розділів: загальної та клінічної патоморфології (спеціальної патоморфології) і танатології.

Загальна патоморфологія закладає розуміння структурних основ клітинно-органної патології — типових загальнопатологічних процесів, сукупність яких зумовлює морфофункціональні прояви певних захворювань.

Спеціальна (клінічна) патоморфологія дає знання структурних основ розвитку хвороб людини та їх клінічних проявів, одужання, ускладнень і наслідків; знання змін захворювань, що розвиваються у зв'язку зі змінами умов життя людини та навколишнього середовища (патоморфоз); знання хвороб, що виникають унаслідок різноманітних медичних заходів – профілактичних, діагностичних, лікувальних, косметологічних, анестезіологічних, реанімаційних (патологія терапії, реанімаційна патологія, ятрогенії).

Танатологія закладає знання про причини, механізми та види смерті хворих, на яких ґрунтується сучасна випереджальна інтенсивна терапія.

Основою патоморфології є патологічна анатомія.

Предметом вивчення освітнього компоненту є структурне підґрунтя хвороб людини для поглибленого засвоєння фундаментальних основ медицини та клінічної картини захворювань із подальшим використанням одержаних знань у практичній роботі лікаря.

Міждисциплінарні зв'язки: Вивчення освітнього компоненту передбачає попереднє засвоєння освітніх компонентів з медичної біології, анатомії людини, гістології, ембріології та цитології та засвоєння суміжних освітніх компонентів з патологічної фізіології, мікробіології, вірусології та імунології, що є базою для підготовки до ліцензійного іспиту ЄДКІ, Етап 1 для спеціальності «Стоматологія» Інтегрований тестовий іспит «Крок 1».

Пререквізити: медична біологія, анатомія людини, фізіологія, гістологія, цитологія, ембріологія;

Постреквізити: внутрішня медицина (у тому числі інфекційні хвороби та епідеміологія), загальна медична підготовка (оториноларингологія, неврологія, нейростоматологія, дерматологія, венерологія, психіатрія та медична психологія), екстрена та невідкладна терапевтична та хірургічна допомога, терапевтична стоматологія, хірургічна стоматологія, ортопедична стоматологія .

Посилання на сторінку освітнього компоненту в MOODLE

<http://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=235>

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

1.1. Метою вивчення освітнього компоненту є вивчення мікроскопічної та ультрамікроскопічної будови структур людського організму, їх розвитку і змін у різноманітних умовах життєдіяльності для вивчення клініки, проведення диференційної

діагностики і використання отриманих знань в практичній роботі лікаря з урахуванням вікових особливостей.

1.2. Основними завданнями вивчення освітнього компоненту «Патоморфологія» є набуття здобувачами освіти компетентностей згідно до загальних і фахових компетентностей освітньо-професійної програми «Стоматологія» другого рівню вищої освіти за спеціальністю 221 Стоматологія (освітній компонент «Патоморфологія»).

1.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє освітній компонент (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у ОПП та Стандарті).

1.3.1. Вивчення освітнього компоненту забезпечує опанування здобувачами освіти компетентностей:

1.3.1. Вивчення освітнього компоненту забезпечує опанування здобувачами освіти компетентностей:

інтегральні: Здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.

загальні: здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; здатність застосовувати знання у практичній діяльності; навички використання інформаційних і комунікаційних технологій; здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел; здатність до адаптації та дії в новій ситуації; здатність працювати в команді; здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

спеціальні (фахові, предметні): спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані; спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани; спроможність планувати та проводити заходи із профілактики захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області; спроможність визначати тактику ведення пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області з супутніми соматичними захворюваннями; спроможність виконувати медичні та стоматологічні маніпуляції; спроможність проводити лікування основних захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області; спроможність до визначення тактики, методів та надання екстреної медичної допомоги; спроможність до організації та проведення скринінгового обстеження в стоматології; спроможність ведення нормативної медичної документації; спроможність до організації і проведення реабілітаційних заходів та догляду у пацієнтів із захворюваннями органів ротової порожнини та ЩЛО; спроможність до правового забезпечення власної професійної діяльності. спроможність надавати домедичну допомогу за протоколами тактичної медицини.

1.3.2. Вивчення освітнього компоненту забезпечує набуття здобувачами освіти наступних програмних результатів навчання:

ПРН 1 - Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати вірогідний нозологічний або синдромний попередній клінічний діагноз стоматологічного захворювання (за списком 2).

ПРН 2. Збирати інформацію про загальний стан пацієнта, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів щелепно-лицевої ділянки, на підставі

результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 5).

ПРН 3 – Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, рентгенологічні, функціональні та/або інструментальні) за списком 5, пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини і щелепно-лицевої області для проведення диференційної діагностики захворювань (за списком 2).

ПРН 4 – Визначати остаточний клінічний діагноз дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення та логічного аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи (за списком 2.1).

ПРН 5 – Встановлювати діагноз невідкладних станів за будь-яких обставин (вдома, на вулиці, у лікувальній установі), в умовах надзвичайної ситуації, воєнного стану, нестачі інформації та обмеженого часу (за списком 4).

ПРН 6 – Планувати та втілювати заходи профілактики стоматологічних захворювань серед населення для запобігання розповсюдження стоматологічних захворювань.

ПРН 10 – Визначати тактику ведення стоматологічного пацієнта при соматичній патології (за списком 3) шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

ПРН 17 – Дотримуватися здорового способу життя, користуватися прийомами саморегуляції та самоконтролю.

ПРН 19 – Дотримуватися вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності.

1.3.3. Вивчення освітнього компоненту забезпечує набуття здобувачами освіти наступних соціальних навичок (Soft skills):

- управління інформацією
- вміння формувати власну думку та приймати рішення;
- емоційний інтелект;
- вміння спілкування з колегами та родичами пацієнтів.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь, ОПП	Характеристика освітнього компоненту
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3,0	Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»	Нормативний
Загальна кількість годин – 90.	Спеціальність: 221 «Стоматологія»	Рік підготовки:
		3-й
		Семестр
		V-й
Годин для денної форми навчання: аудиторних – 50 год. самостійної роботи здобувача освіти – 40 год.	Освітній ступінь: Другий (магістерський) ОПП: Стоматологія	Лекції
		10 год.
		Практичні, семінарські
		40 год.
		Лабораторні
		год.
		Самостійна робота
		40 год.
Індивідуальні завдання:		
Вид контролю: іспит		

2.1 Опис освітнього компоненту

2.2.1 Лекції

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Види лекцій
1	Хвороби органів травної системи (гастрити, виразкова хвороба, рак шлунка, гепатити, гепатози, цироз печінки).	2	Тематична
2.	Захворювання твердих тканин зуба (карієс, некаріозні ураження), пульпіт, періодонтит, періостит, остеомієліт щелепних кісток..	2	Тематична
3.	Пухлини та пухлиноподібні процеси органів порожнини рота та щелепних кісток: одонтогенні та неодонтогенні пухлини, папілома, рак органів порожнини рота, передракові зміни (лейкоплакія), неепітеліальні пухлини, пухлини щелепних кісток (остеобластокластома, остеома, остеосаркома, фіброзна дисплазія, херувізм), щелепні кісти (фолікулярна кіста, кератокіста, кіста прорізування).	2	Тематична
4.	Характеристика інфекційного процесу	2	Тематична
5.	Туберкульоз.	2	Тематична
	Всього годин.	10	

2.2.2 Семінарські заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1				
2				
	Всього годин			

2.2.3 Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1.	Артеріосклероз та атеросклероз. Ішемічна хвороба серця.	2	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація макро- та мікропрепаратів, презентація	<i>Поточний контроль:</i> усне опитування; письмове опитування; тестовий контроль; індивідуальні завдання; реферати; <i>Підсумковий контроль:</i> іспит.
2.	Гіпертензія та артеріосклероз. Гіпертонічна хвороба та симптоматичні артеріальні гіпертензії. Цереброваскулярні хвороби. Постреанімаційна енцефалопатія та синдром смерті мозку. Нейродегенеративні (нейродистрофічні) (хвороба Альцгеймера) та демієлінізуючі захворювання (розсіяний склероз). Неврити (нейропатії).	2	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація макро- та мікропрепаратів, презентація	<i>Поточний контроль:</i> усне опитування; письмове опитування; тестовий контроль; індивідуальні завдання; реферати; <i>Підсумковий контроль:</i> іспит.
3.	Системні захворювання сполучної тканини з аутоімунізацією: ревматизм, системний червоний вовчак, ревматоїдний артрит системна склеродермія, дерматоміозит, хвороба Бехтерева. Хвороби ендокарда та міокарда: кардіоміопатії, ендокардити, міокардити, набуті вади серця.	2	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація макро- та мікропрепаратів, презентація	<i>Поточний контроль:</i> усне опитування; письмове опитування; тестовий контроль; індивідуальні завдання; реферати; <i>Підсумковий контроль:</i> іспит.
4.	За захворювання органів дихання.	2	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація макро- та	<i>Поточний контроль:</i> усне опитування; письмове опитування; тестовий контроль; індивідуальні завдання; реферати; <i>Підсумковий</i>

			мікропрепаратів, презентація	<i>контроль:</i> іспит.
5.	Хвороби стравоходу, шлунка та кишок, анального каналу, перитонеуму.	2	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація макро- та мікропрепаратів, презентація	<i>Поточний контроль:</i> усне опитування; письмове опитування; тестовий контроль; індивідуальні завдання; реферати; <i>Підсумковий контроль:</i> іспит.
6.	Пухлини та пухлиноподібні процеси органів порожнини роту та щелепних кісток: одонтогенні та неодонтогенні пухлини, папілома, рак органів порожнини роту, передракові зміни (лейкоплакія), неепітеліальні пухлини, пухлини щелепних кісток (остеобластокластома, остеома, остеосаркома, фіброзна дисплазія, херувізм), щелепні кісти (фолікулярна кіста, кератокіста, кіста прорізування).	2	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація макро- та мікропрепаратів, презентація	<i>Поточний контроль:</i> усне опитування; письмове опитування; тестовий контроль; індивідуальні завдання; реферати; <i>Підсумковий контроль:</i> іспит.
7.	Захворювання слинних залоз - клініко-морфологічні особливості слинних залоз запальні захворювання, аутоімунні захворювання, слинокам'яна хвороба, пухлини та пухлиноподібні захворювання слинних залоз	2	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація макро- та мікропрепаратів, презентація	<i>Поточний контроль:</i> усне опитування; письмове опитування; тестовий контроль; індивідуальні завдання; реферати; <i>Підсумковий контроль:</i> іспит.
8.	Захворювання твердих тканин зуба (карієс, некаріозні ураження), пульпіт, періодонтит, періостит, остеомієліт щелепних кісток.	2	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація макро- та мікропрепаратів, презентація	<i>Поточний контроль:</i> усне опитування; письмове опитування; тестовий контроль; індивідуальні завдання; реферати; <i>Підсумковий контроль:</i> іспит.
9.	Хвороби пародонту, запальні захворювання губ, язика, ясен, слизової оболонки рота. Вади розвитку обличчя, шиї та органів ротової порожнини.	2	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація макро- та мікропрепаратів, презентація	<i>Поточний контроль:</i> усне опитування; письмове опитування; тестовий контроль; індивідуальні завдання; реферати; <i>Підсумковий контроль:</i> іспит.
10.	Хвороби печінки, жовчно-вивідних шляхів та підшлункової залози.	2	розповідь-пояснення, бесіда,	<i>Поточний контроль:</i> усне опитування; письмове опитування;

			ілюстрація, демонстрація макро- та мікропрепаратів, презентація	тестовий контроль; індивідуальні завдання; реферати; <u>Підсумковий контроль</u> : іспит.
11.	Підсумкове заняття. Практичні навички	2	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація макро- та мікропрепаратів, презентація	<u>Поточний контроль</u> : усне опитування; письмове опитування; тестовий контроль; індивідуальні завдання; реферати; <u>Підсумковий контроль</u> : іспит.
12.	Хвороби нирок.	2	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація макро- та мікропрепаратів, презентація	<u>Поточний контроль</u> : усне опитування; письмове опитування; тестовий контроль; індивідуальні завдання; реферати; <u>Підсумковий контроль</u> : іспит.
13.	Гіпоталамо-гіпофізарні порушення. Патологія надниркових залоз. Патологія щитоподібної залози. Патологія ендокринного апарату підшлункової залози.	2	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація макро- та мікропрепаратів, презентація	<u>Поточний контроль</u> : усне опитування; письмове опитування; тестовий контроль; індивідуальні завдання; реферати; <u>Підсумковий контроль</u> : іспит.
14.	Хвороби жіночої та чоловічої статеві системи. Патологія вагітності, післяпологового періоду і плаценти. Захворювання молочної залози.	2	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація макро- та мікропрепаратів, презентація	<u>Поточний контроль</u> : усне опитування; письмове опитування; тестовий контроль; індивідуальні завдання; реферати; <u>Підсумковий контроль</u> : іспит.
15.	Загальні поняття інфекційної патології людини. Класифікація інфекційних хвороб. Кишкові інфекційні хвороби. Хвороби, збудниками яких є найпростіші та гельмінти.	2	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація макро- та мікропрепаратів, презентація	<u>Поточний контроль</u> : усне опитування; письмове опитування; тестовий контроль; індивідуальні завдання; реферати; <u>Підсумковий контроль</u> : іспит.
16.	Вірусні повітряно-краплинні інфекції. ВІЛ-інфекція та СНІД. Сказ. Рикетсіози. Пріонові інфекції.	2	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація макро- та мікропрепаратів,	<u>Поточний контроль</u> : усне опитування; письмове опитування; тестовий контроль; індивідуальні завдання; реферати; <u>Підсумковий контроль</u> : іспит.

			презентація	
17.	Дитячі інфекції.	2	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація макро- та мікропрепаратів, презентація	<i>Поточний контроль:</i> усне опитування; письмове опитування; тестовий контроль; індивідуальні завдання; реферати; <i>Підсумковий контроль:</i> іспит.
18.	Туберкульоз.	2	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація макро- та мікропрепаратів, презентація	<i>Поточний контроль:</i> усне опитування; письмове опитування; тестовий контроль; індивідуальні завдання; реферати; <i>Підсумковий контроль:</i> іспит.
19.	Сепсис. Особливо небезпечні (конвекційні, карантинні) інфекції. Сифіліс.	2	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація макро- та мікропрепаратів, презентація	<i>Поточний контроль:</i> усне опитування; письмове опитування; тестовий контроль; індивідуальні завдання; реферати; <i>Підсумковий контроль:</i> іспит.
20.	Підсумкове заняття. Практичні навички.	2	розповідь-пояснення, бесіда, ілюстрація, демонстрація макро- та мікропрепаратів, презентація	<i>Поточний контроль:</i> усне опитування; письмове опитування; тестовий контроль; індивідуальні завдання; реферати; <i>Підсумковий контроль:</i> іспит.
	Всього годин	40		

2.2.4. Лабораторні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1				
2				
	Всього годин			

2.2.5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1.	Захворювання кістково-м'язової системи. Паратиреоїдна остеодистрофія, остеопетроз, хвороба Педжета,	4	Самостійна робота здобувачів з базовою та допоміжною	<i>Поточний контроль:</i> усне опитування; письмове

	фіброзна дисплазія, остеомієліт, хвороби суглобів, м'язові дистрофії, міастенія. Кісткоутворювальні та хрящоутворювальні пухлини.		літературою, підготовка рефератів, Використання тестових завдань для самоконтролю	опитування; тестовий контроль; реферати; <i>Підсумковий контроль</i> : іспит.
2.	Передпухлинні зміни та пухлини губ, язика, м'яких тканин ротової порожнини. Стоматологічні прояви інших захворювань	10	Самостійна робота здобувачів з базовою та допоміжною літературою, підготовка рефератів, Використання тестових завдань для самоконтролю	<i>Поточний контроль</i> : усне опитування; письмове опитування; тестовий контроль; реферати; <i>Підсумковий контроль</i> : іспит.
3.	Хвороби пародонту, запальні захворювання губ, язика, ясен, слизової оболонки рота. Вади розвитку обличчя, шиї та органів ротової порожнини	10	Самостійна робота здобувачів з базовою та допоміжною літературою, підготовка рефератів, Використання тестових завдань для самоконтролю	<i>Поточний контроль</i> : усне опитування; письмове опитування; тестовий контроль; реферати; <i>Підсумковий контроль</i> : іспит.
4.	Хвороби жіночої та чоловічої статеві системи. Патологія вагітності, післяпологового періоду і плаценти. Захворювання молочної залози.	2	Самостійна робота здобувачів з базовою та допоміжною літературою, підготовка рефератів, Використання тестових завдань для самоконтролю	<i>Поточний контроль</i> : усне опитування; письмове опитування; тестовий контроль; реферати; <i>Підсумковий контроль</i> : іспит.
5.	Пре- та перинатальна патологія	4	Самостійна робота здобувачів з базовою та допоміжною літературою, підготовка рефератів, Використання тестових завдань для самоконтролю	<i>Поточний контроль</i> : усне опитування; письмове опитування; тестовий контроль; реферати; <i>Підсумковий контроль</i> : іспит.
6.	Патологія зміни хвороб, пов'язаних з харчуванням. Променева хвороба, лікарняна хвороба. Професійні хвороби.	2	Самостійна робота здобувачів з базовою та допоміжною літературою, підготовка	<i>Поточний контроль</i> : усне опитування; письмове опитування; тестовий

			рефератів, Використання тестових завдань для самоконтролю	контроль; реферати; <i>Підсумковий контроль</i> : іспит.
7.	Підготовка до підсумкового контролю за рік – ПНД(відповідно до вимог ми не виділяємо зараз годин на підготовку до занять)	8	Самостійна робота здобувачів з базовою та допоміжною літературою, підготовка рефератів, Використання тестових завдань для самоконтролю	<i>Поточний контроль</i> : усне опитування; письмове опитування; тестовий контроль; реферати; <i>Підсумковий контроль</i> : іспит.
	Всього	40		

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

3.1. Оцінювання успішності навчання здобувачів освіти (ПНД, ЗНД, залік, диф. залік, іспит) здійснюється на підставі «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Харківському національному медичному університеті », затвердженої наказом ХНМУ від 21.08.2021 №181.

Поточний контроль (далі – ПК) проводиться викладачем академічної групи на кожному аудиторному занятті (крім лекцій) з метою перевірки рівня підготовки здобувачів освіти до виконання конкретної роботи. За результатами засвоєння кожної теми заняття виставляється оцінка з використанням 4-бальної системи (оцінка знань та вмій аналізувати та трактувати як уміння та навички патологоанатома при вивченні тих чи інших патологічних процесів з питань з клінічної патології, та особливостей заповнення медичних документів з питань організації та роботи патологоанатомічної служби згідно наказам МОЗ України та роботи прозекури, оформлення протоколу розтину).

Підсумкове заняття (далі – ПЗ) – це заняття, на якому проводиться оцінювання набутих компетентностей після логічно завершеної частини освітнього компоненту (пошкодження клітини, онкогенез, соматична патологія, інфекційна патологія), що складається з сукупності навчальних елементів програми освітнього компоненту (декількох тем). ПЗ проводиться на одному із практичних занять, приймається викладачем академічної групи. ПЗ включає контроль усіх видів підготовки (теоретичної, практичної, самостійної та інших), передбачених програмою освітнього компоненту. За ПЗ виставляється оцінка, що є однією з оцінок ПК. Якщо в межах ПЗ за практичні заняття є незадовільні оцінки, то викладач зобов'язаний забезпечити здобувачу освіти можливість відповіді на додаткові питання з теми цих занять з подальшим виставленням оцінки у “Журнал обліку роботи академічної групи” та АСУ.

Поточна навчальна діяльність (ПНД) - це навчальна діяльність здобувача освіти впродовж 5 семестру, яка контролюється науково-педагогічним працівником, що проводить заняття у групі. ПНД вважається виконаною, якщо здобувач в 5 семестрі відпрацював всі пропущені аудиторні заняття та лекції, а середній бал за всі теми ПК дорівнює 3 балам та вище, в такому разі у відомість виставляється відмітка «відпрацьовано» та вказується середній бал в 4-бальній системі (розраховується автоматично в межах функціоналу електронного журналу АСУ), або «невідпрацьовано», якщо здобувач в поточному семестрі має невідпрацьовані пропущені аудиторні заняття та лекції, або середній бал нижче за 3 бали.

Загальна навчальна діяльність (ЗНД) – це навчальна діяльність здобувача освіти впродовж всього періоду вивчення освітнього компоненту (5 та 6 семестри). ЗНД

вважається виконаною, якщо здобувач відпрацював всі пропущені аудиторні заняття, а середній бал за всі теми ПК дорівнює 3-ом балам та вище. Бали за ЗНД розраховуються як середнє арифметичне балів ПК за всі теми 5 та 6 семестрів, автоматично в межах функціоналу електронного журналу АСУ. ЗНД визначається у балах від 70 до 120 та відміткою – «відпрацьовано», «невідпрацьовано» за таблицею 1.

Індивідуальні завдання здобувача освіти (далі - ІЗЗ) сприяють більш поглибленому вивченню здобувачем освіти теоретичного матеріалу, формуванню вмінь використання знань для вирішення відповідних практичних завдань.

Види індивідуальних завдань: Написання рефератів, підготовка презентацій, виготовлення наочних засобів

Терміни отримання, виконання і захисту індивідуальних завдань визначаються графіком, що розробляється кафедрою на кожний семестр. ІЗЗ виконується здобувачем освіти самостійно із одержанням необхідних консультацій з боку науково-педагогічного працівника. Допускаються випадки виконання ІЗЗ комплексної тематики кількома здобувачами освіти.

ІЗЗ оцінюються в балах (не більше 10), що додаються до балів, набраних за ЗНД по закінченню вивчення освітнього компоненту. Загальна сума балів за ЗНД та ІЗЗ не може перевищувати 120 балів.

Оцінювання освітнього компоненту (далі – ООК) - це підсумковий контроль, що проводиться після засвоєння здобувачем освіти навчального матеріалу з освітнього компоненту на підставі виконання ним певних видів робіт на практичних заняттях, виконання індивідуальних завдань та самостійної роботи. Оцінювання освітнього компоненту проводиться по закінченні вивчення освітнього компоненту у формі «іспиту».

У 4 семестрі, застосовується проміжний семестровий контроль у вигляді ПНД.

У 5 семестрі формою контролю є «іспит» і передбачається, що допуск до іспиту визначається у балах ЗНД від 70 до 120, при відсутності пропусків аудиторних занять та лекцій. Пропуски аудиторних занять та лекцій повинні бути відпрацьовані в обов'язковому порядку. Іспит оцінюється від 50 до 80 балів. Оцінка з освітнього компоненту - є сума балів за ЗНД, ІЗЗ та іспиту і складає від 120 до 200 балів. Оцінювання засвоєння практичних навичок оцінюються за критеріями «виконав», «не виконав», оцінювання теоретичних знань за всіма темами освітнього компоненту в день іспиту проводиться за таблицею 2.

Здобувачам освіти, які виконали вимоги програм освітніх компонентів та були допущені до складання іспиту, але не склали його або не з'явилися виставляється оцінка Fx.

Здобувачам освіти, які були не допущені до складання іспиту, у зв'язку з недостатньою кількістю балів за ЗНД кафедра виставляє у відомість відмітку «не допущено» (оцінка F).

Здобувачу освіти, який допущений до складання іспиту, але не з'явився на його складання, кафедра виставляє у відомість відмітку «не з'явився» (оцінка Fx). Декан розглядає причину пропуску іспиту: «поважна» або «неповажна». У разі якщо неявка була «неповажною» декан виставляє відмітку «незадовільно».

Для проведення іспиту встановлюється розклад сесії, затверджений ректором ХНМУ, із зазначенням конкретних дат складання іспитів, які відведені за межі семестру.

Якщо іспит не складено, встановлюються дати перескладання під час канікул, до початку наступного семестру.

Після проведення іспиту відповідальний за організацію навчально-методичної роботи на кафедрі або викладач виставляють здобувачу освіти відповідну оцінку за таблицею 3 у індивідуальний навчальний план здобувача освіти та заповнює відомості успішності з освітнього компоненту. Критерії оцінювання результатів навчальної діяльності здобувачів освіти представлені в таблиці 4.

Таблиця 1

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	120	3.91-3,94	94
4.95-4,99	119	3.87-3,9	93
4.91-4,94	118	3.83- 3,86	92
4.87-4,9	117	3.79- 3,82	91
4.83-4,86	116	3.74-3,78	90
4.79-4,82	115	3.7- 3,73	89
4.75-4,78	114	3.66- 3,69	88
4.7-4,74	113	3.62- 3,65	87
4.66-4,69	112	3.58-3,61	86
4.62-4,65	111	3.54- 3,57	85
4.58-4,61	110	3.49- 3,53	84
4.54-4,57	109	3.45-3,48	83
4.5-4,53	108	3.41-3,44	82
4.45-4,49	107	3.37-3,4	81
4.41-4,44	106	3.33- 3,36	80
4.37-4,4	105	3.29-3,32	79
4.33-4,36	104	3.25-3,28	78
4.29-4,32	103	3.21-3,24	77
4.25- 4,28	102	3.18-3,2	76
4.2- 4,24	101	3.15- 3,17	75
4.16- 4,19	100	3.13- 3,14	74
4.12- 4,15	99	3.1- 3,12	73
4.08- 4,11	98	3.07- 3,09	72
4.04- 4,07	97	3.04-3,06	71
3.99-4,03	96	3.0-3,03	70
3.95- 3,98	95	Менше 3	Недостатньо

Таблиця 2

Оцінювання теоретичних знань, якщо практичні навички оцінюються за критеріями «виконав», «не виконав»

Кількість питань	«5»	«4»	«3»	Усна відповідь за білетами, які включають теоретичну частину освітнього компоненту	За кожен відповідь здобувач освіти одержує від 10 до 16 балів, що відповідає: «5» - 16 балів; «4» - 13 балів; «3» - 10 балів.
1	16	13	10		
2	16	13	10		
3	16	13	10		
4	16	13	10		
5	16	13	10		
	80	65	50		

Таблиця 3

Відповідність оцінок за 200 бальною шкалою, чотирибальною (національною) шкалою та шкалою ECTS

Оцінка за 200 бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за чотирибальною (національною) шкалою
180–200	A	Відмінно

160–179	B	Добре
150–159	C	Добре
130–149	D	Задовільно
120–129	E	Задовільно
Менше 120	F, Fx	Незадовільно

Таблиця 4

Критерії оцінювання результатів навчальної діяльності здобувачів освіти

Оцінка	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Здобувач освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили
«Дуже добре»	Здобувач освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна
«Добре»	Здобувач освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок
«Задовільно»	Здобувач освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих
«Достатньо»	Здобувач освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні
«Незадовільно» з можливістю повторного складання семестрового контролю	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу
«Незадовільно» з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів
Зокрема, критерії оцінювання практичних навичок з освітніх компонентів	
«Виконав»	Здобувач освіти відповідає високому (творчому) рівню компетентності: здобувач освіти виявляє особливі творчі здібності, без помилок самостійно демонструє виконання практичних умінь та володіє системними теоретичними знаннями (знає методику виконання практичних навичок, показання та протипоказання, можливі ускладнення, та ін.) та має здібності для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях.
«Виконав»	Здобувач освіти самостійно демонструє виконання практичних умінь, допускаючи деякі неточності, які швидко виправляє, володіє теоретичними знаннями (знає методику виконання

	практичних навичок, показання та протипоказання, можливі ускладнення, та ін.)
«Виконав»	Здобувач освіти демонструє виконання практичних умінь, допускаючи деякі помилки, які може виправити при корекції їх викладачем, володіє задовільними теоретичними знаннями (знає основні положення методики виконання практичних навичок, показання та протипоказання, можливі ускладнення, та ін.).
«Не виконав»	Здобувач освіти не може самостійно продемонструвати практичні вміння (виконує їх, допускаючи грубі помилки), не володіє достатнім рівнем теоретичних знань (не знає методики виконання практичних навичок, показань і протипоказань, можливих ускладнень, та ін.).

3.2. Питання до іспиту

1. Клітина – основна одиниця безперервності життя. 2. Патологія клітини: клітинні мембрани, метаболізм клітини, клітинна дисплазія, метаплазія, генетичний апарат клітини. 3. Патологія клітинного ядра. Структура і розміри ядра (диплоїдів, поліплоїдів, анеуплоїдів). Функціональний стан ядра, характер і розподіл хроматину в ньому. 4. Зміна форми ядра клітини і їх кількості як прояв функціональних особливостей клітини при різних видах патологічних процесів. 5. Структура і розміри ядерця, ядерні включення при патології. 6. Патологія мітозу. Класифікація патології мітозу (І.А. Алов). Фактори зовнішнього середовища. 7. Хромосомні аберації та хромосомні хвороби. Хвороба Дауна, синдром Патау і Едвардса. 8. Патологія цитоплазми. Зміна клітинних мембран (порушення мембранного транспорту, натрій-калієвий АТФ-насос). Гідропічна дистрофія, механізми розвитку. 9. Зміна проникності мембрани клітини ("хвороби гіперчутливості"), отруєння важкими металами (ртуть, уран), механізми розвитку. 10. Можливості визначення патологічного процесу на ультраструктурному рівні. Сучасні методи діагностики донекротичної стадії інфаркту міокарда. 11. Дистрофії. Класифікація дистрофій. Сучасні методи вивчення дистрофій. 12. Паренхіматозні дистрофії (клітинні). Класифікація їх. 13. Паренхіматозні диспротеїнози. Методи виявлення білка в тканинах. 14. Паренхиматозна жирова дистрофія. Методи виявлення жиру в тканинах. 15. Паренхиматозна вуглеводна дистрофія. Виявлення вуглеводів в тканинах. 16. Стромально-судинні білкові дистрофії. Мукоїдне, фібриноїдне набрякання. 17. Стромально-судинні білкові дистрофії. Гіаліноз. 18. Стромально-судинні білкові дистрофії. Амілоїдоз: характеристика амілоїдозу, морфогенез амілоїдозу. 19. Амілоїдоз. Класифікація, зовнішній вигляд органів, Гістохімічні реакції на амілоїд. 20. Змішані дистрофії. Порушення обміну хромопротеїдів. Реакція на залізо. 21. Гемоглобіногенні пігменти. Види жовтяниць. Реакції на білірубін. 22. Тирозин - триптофанові пігменти. 23. Порушення обміну нуклеопроїдів. 24. Порушення обміну мінералів, їх роль і методи виявлення в тканинах. 25. Порушення обміну кальцію. Методи виявлення кальцію в тканинах. 26. Причини і механізми каменеутворення. Клінічна картина мікроелементозів. 27. Некроз. Некробіоз. Патобіоз. Апоптоз. 28. Клініко-морфологічні форми некрозу. Характеристика їх. Значення некрозу ускладнення. 29. Порушення кровообігу, його види. 30. Артеріальна гіперемія, її види. 31. Загальна та місцева венозна гіперемія, прояви її в органах. 32. Механізм і розвиток мускатної печінки та бурої індурації легень. 33. Тромбоз. Причини і умови тромбоутворення, види тромбів, ускладнення тромбозу. 34. Емболія. Види її. 35. Інфаркт. Визначення, види інфарктів, ускладнення. 36. Кровотечі і крововиливи. Термінологія. Механізми розвитку. ускладнення. 37. Порушення обміну тканинної рідини. Види набряків. 38. Шок. Види шоку по етіології і патогенезу. ДВС-синдром. Морфологічні зміни в паренхіматозних органах при шоці. 39. Запалення. Морфологічні ознаки. Термінологія, класифікація. 40. Ексудативне запалення. Фази

ексудації. 41. Різновиди ексудативного запалення. Відмінність трансудату від ексудату. 42. Продуктивне запалення. Його види. 43. Специфічне запалення, відмінність його від банального. 44. Туберкульозне запалення. Динаміка тканинних реакцій, види гранульом. 45. Сифіліс як специфічне запалення. Типи тканинних реакцій при ньому. 46. Поняття про іммуноморфологію. 47. Процеси пристосування (адаптації) і компенсації. 48. Компенсація. Фази компенсаторного процесу. 49. Гіпертрофія (гіперплазія). Види гіпертрофій. Організація. Метаплазія. Дисплазія. 50. Атрофія, її види. 51. Склероз. Класифікація склерозу з урахуванням етіології і патогенезу. Морфогенетичні механізми склерозу. 52. Визначення значення пухлини. Класифікація. Характеристика доброякісних і злоякісних пухлин, "пограничних" пухлин. Предрак. Види його. 53. Зовнішній вигляд пухлини. Види пухлинного зросту, види атипізму. Анаплазія. 54. Гістогенез і морфогенез пухлин. Термінологія і теорії пухлинного зросту. 55. Доброякісні і злоякісні пухлини з мезенхіми. 56. Зрілі та незрілі пухлини ЦНС. Особливості їх. 57. Доброякісні і злоякісні пухлини меланінутворюючої тканини. 58. Пухлини периферичної і вегетативної нервової системи. 59. Органоспецифічні доброякісні та злоякісні пухлини з епітелію. 60. Рак легені. Класифікація. Метастази. Ускладнення. 61. Клініко-анатомічні форми раку шлунку, метастазування, причини смерті хворих. 62. Клініко-анатомічні форми раку стравоходу, печінки, підшлункової залози і прямої кишки. 63. Пухлини молочної залози. Передрак молочної залози. 64. Пухлини матки і яєчників. 65. Гемобластози. Класифікація їх. 66. Лейкози гострі і хронічні. Гістогенетична їх класифікація. 67. Патологічна анатомія гострих і хронічних лейкозів. Причини смерті хворих. 68. Злоякісні лімфоми. Лімфогранулематоз. 69. Анемії. Класифікація і патологічна анатомія їх. 70. Хвороби серцево-судинної системи. Ендокардити. Міокардити. Перикардити. 71. Вади серця. Набуті вади серця. Вроджені вади серця. Кардіосклероз. 72. Атеросклероз. Етіологія. Патогенез. Клініко-анатомічні форми, причини смерті. 73. Гіпертонічна хвороба. Етіологія і патогенез. Стадії, клініко-анатомічні форми. 74. Симптоматичні гіпертонії. Зміни в судинах при гіпертонічній хворобі. 75. Гостра та хронічна ішемічна хвороба серця. Причини смерті хворих. 76. Цереброваскулярні захворювання. Класифікація. Ускладнення. 77. Системні васкуліти. Класифікація їх згідно критеріїв морфологічної оцінки. Етіологія. Патогенез. Первинні і вторинні васкуліти. 78. Первинні васкуліти (неспецифічний аортоартеріт, вузликовий періартеріт, гранулематоз Вегенера, облітеруючий тромбангіт). Етіологія. Патогенез. Патологічна анатомія. 79. Хвороби сполучної тканини (ревматичні хвороби). Системний червоний вовчак. 80. Ревматизм. Клініко-анатомічні форми. Причини смерті хворих. Ускладнення. 81. Хвороби органів дихання. Гострі запальні захворювання легені. Класифікація. 82. Крупозна пневмонія, етіологія. Стадії, ускладнення, причини смерті хворих. 83. Вогнищеві пневмонії. Етіологія. Патогенез. Види їх, ускладнення. Причини смерті хворих. 84. Хронічні неспецифічні захворювання легені. Емфізема легені, її види. 85. Інтерстиційні хвороби легень. Класифікація, етіологія, патогенез, патологічна анатомія. Вихід. 86. Пневмофіброз. Визначення поняття. Патанатомія. 87. Бронхіальна астма. 88. Ангіни. 89. Гострі і хронічні гастрити, класифікація і патанатомія їх. Вихід. 90. Виразкова хвороба шлунку і 12-палої кишки. Етіологія. Роль кампілобактера в механізмі розвитку виразкової хвороби 12-палої кишки. Ускладнення і причини смерті. Рак шлунку. 91. Ентерити і коліти. Морфологія і ускладнення. 92. Апендицит. Етіологія. Клініко-анатомічні форми. Ускладнення, причини смерті хворих. 93. Класифікація хвороб печінки по етіології і походженням. 94. Гепатози. Токсична дистрофія печінки. Етіологія, патогенез. Патанатомія, результат. 95. Гепатити (первинні). Клініко-анатомічні форми вірусного гепатиту, патанатомія, патогенез, результат. 96. Хронічний персистуючий гепатит. Маркери антигенів вірусу гепатиту В. 97. Цирози печінки. Мексиканська класифікація їх, Результати. 98. Холецистити. Гострий і хронічний панкреатити. 99. Хвороби нирок. Класифікація їх. Дифузний гломерулонефрит. Класифікація. Клініко-анатомічні форми. Патанатомія. Ускладнення. 100. Гостра ниркова недостатність. Причини, патогенез, стадії, ускладнення.

101. Пієлонефрит. Нирково-кам'яна хвороба. Патанатомія, ускладнення, результат. 102. Нефротичний синдром. Амілоїдоз нирок. 103. Нефросклероз. Патанатомія. Уремія. 104. Хвороби статевих органів. Класифікація їх. Дисгормональні захворювання статевих органів у чоловіків і жінок. Патанатомія. Ускладнення. Вихід. 105. Хвороби вагітності та післяпологового періоду (аборт, передчасні пологи, позаматкова вагітність, гестоз). 106. Хвороби ендокринних залоз. Патологія гіпофіза. 107. Захворювання щитоподібної залози. Зоб. Види, ускладнення, причини смерті. 108. Адисонова хвороба. Хвороба і синдром Іценко-Кушинга. 109. Цукровий діабет. Етіологія. Патогенез. Патанатомія, ускладнення, причини смерті. 110. Авітаміноз. Рахіт. Цинга. Ксерофтальмія. Пелагра. Дефіцит вітаміну В12 і фолієвої кислоти. 111. Хвороби кістково-м'язової системи. Паратиреоїдна остеодистрофія. Етіологія, патогенез, патанатомія. Причини смерті. 112. Остеомієліт. Класифікація, патанатомія, причини смерті. 113. Фіброзна дисплазія. Класифікація, патанатомія. Ускладнення, причини смерті. 114. Сифіліс вроджений і набутий. 115. Токсоплазмоз і цитомегалія. 116. Поняття про пре- і перинатальну патологію. 117. Асфіксія новонароджених. Гемолітична хвороба новонароджених. Родова травма. 118. Черевний тиф. Стадії, клініко-морфологічні форми. Ускладнення, результат. 119. Бактеріальна і амебна дизентерії, ускладнення, причини смерті. 121. Чума: клініко-анатомічні форми, патанатомія, причини смерті. 122. Висипний тиф: патанатомія, причини смерті. 123. Зворотний тиф: патанатомія, причини смерті. 124. Малярія. 125. Сепсис. Класифікація, клініко-морфологічні форми, патанатомія, особливості сучасного сепсису. 126. Туберкульоз. Особливості сучасного туберкульозу. Сучасна класифікація. 127. Клініко-морфологічні форми туберкульозу. Патанатомія їх. 128. Первинний туберкульоз. 129. Гематогенний туберкульоз. 130. Вторинний туберкульоз. 131. Професійні хвороби. Класифікація їх. Пневмоконіози. 132. Променева хвороба. 133. Патанатомія бойової травми. 134. ВІЛ-інфекція.

Стоматологія: 1. Карієс. Некаріозні ураження. 2. Гінгівіт. 3. Пародонтит. 4. Пародонтоз. 5. Запальні захворювання зубощелепної системи (остит, періостит, остеомієліт). 6. Кісти щелепних кісток. 7. Пухлиноподібні захворювання щелепи. 8. Пухлини щелепних кісток (одонтогенні і неодонтогенні). 9. Хвороби слинних залоз (запальні, слиннокам'яна хвороба, пухлиноподібні захворювання). 10. Хвороби губ, язика, м'яких тканин порожнини рота (хейліт, стоматит, глосит, передпухлинні зміни, пухлини).

Перелік практичних навичок до іспиту

1. Описати макропрепарат:

1. Гангрена стопи. 2. Геморагічний інфаркт легені. 3. Каміні жовчного міхура. 4. Пристінковий тромб аорти. 5. Крововилив у мозок. 6. Фібринозний перикардит. 7. Гнійний лептоменінгіт. 8. Первинний туберкульозний комплекс. 9. Фіброзно-кавернозний туберкульоз легенів. 10. Флегмонозний апендицит. 11. Рак шлунку. 12. Меланобластома шкіри. 13. Атеросклероз аорти. 14. Крупозна пневмонія. 15. Хронічна виразка шлунку. 16. Черевний тиф. 17. Інфаркт міокарда. 18. Дифтерія зівя.

2. Описати мікропрепарат:

4. Тромбофлебіт. 7. Геморагічний інфаркт легені. 22. Емфізема легені. 36. Гіаліноз судин селезінки. 38. Амілоїдоз селезінки (сагова / сальна). 43. Ожиріння серця. 44. Жирова дистрофія печінки. 67. Печінка при механічній жовтяниці. 75. Туберкульозний лімфаденіт. 86. Фібринозний / фібринозно-гнійний перикардит. 90. Крупозна пневмонія. 94. Дифтерія гортані. 97. Кардіосклероз постінфарктний / інтерстиційний. 165. Папілома шкіри. 169. Плоскоклітинний зроговілий рак шкіри. 184. Інфаркт міокарду. 194. Швидкопрогресуючий (із півмісяцями) гломерулонефрит. 201. Туберкульозне вогнище, що зажило (вогнище Гола). 207. Хронічна виразка шлунку. 208. Флегмонозний апендицит. 229. Залишки аборту.

3.3. Контрольні питання.

Теоретичні питання:

1. Некроз, клініко-морфологічні форми. 2. Види артеріального повнокров'я. 3. Види венозного повнокров'я. 4. Тромбоз, види тромбів. 5 Тромбемболія, її види. 6. Види ексудативного запалення. 7. Види проліферативного запалення. 8. Види загоєння ран. 9. Відмінності доброякісних і злоякісних пухлин. 10. Пухлини з епітелію (добро-і злоякісні). 11. Пухлини з власне сполучної тканини (добро-і злоякісні). 12. Атеросклероз, клініко-морфологічні форми. 13. Ішемічна хвороба серця, класифікація. 13. Гіпертонічна хвороба, клініко-морфологічні форми. 14. Крупозна пневмонія. 15. Хронічний гастрит. 16. Виразкова хвороба шлунку та 12-палої кишки. 17. Акромегалія. 18. Черевний тиф. 19. Дифтерія. 20. Скарлатина. 21. Туберкульоз. Сепсис.

Стоматологія: 1. Карієс. Некаріозні ураження. 2. Гінгівіт. 3. Пародонтит. 4. Пародонтоз. 5. Запальні захворювання зубощелепної системи (остит, періостит, остеомієліт). 6. Кісти щелепних кісток. 7. Пухлиноподібні захворювання щелепи. 8 Пухлини щелепних кісток (одонтогенні і неодонтогенні). 9. Хвороби слинних залоз (запальні, слиннокам'яна хвороба, пухлиноподібні захворювання). 10. Хвороби губ, язика, м'яких тканин порожнини рота (хейліт, стоматит, глосит, передпухлинні зміни, пухлини).

Практичні навички:

1. Описати макропрепарат:

1. Гангрена стопи. 2. Фібринозний перикардит. 3. Флегмонозний апендицит. 4. Меланобластома шкіри. 5. Атеросклероз аорти. 6. Хронічна виразка шлунку. 7. Первинний туберкульозний комплекс.

2. Описати мікропрепарат:

4. Тромбофлебіт. 22. Емфізема легені. 44. Жирова дистрофія печінки. 75. Туберкульозний лімфаденіт. 184. Інфаркт міокарду. 207. Хронічна виразка шлунку. 208. Флегмонозний апендицит. 229. Залишки аборту.

3.4. Індивідуальні завдання

Оцінювання індивідуальних завдань студента здійснюється за виконання завдань викладачем:

- доповідь реферату на практичному занятті 0-2 бали;
- доповідь з презентацією на практичному занятті 0-3 бали,
- доповідь на науково-практичних конференціях кафедри, університету, написання тез, статей 0-5 балів;
- участь у Всеукраїнській олімпіаді – 5-10 балів

Бали за індивідуальні завдання студента (загалом не більше 10 балів) можуть додаватись як заохочувальні додаткові бали до підсумкового балу за поточну навчальну діяльність, розраховану з використанням таблиці 2 і входять в склад оцінки з освітнього компоненту.

3.5. Правила оскарження оцінки

Оскарження отриманої здобувачем вищої освіти оцінки здійснюється згідно

«Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю здобувачів освіти ХНМУ», затвердженого Наказом ХНМУ від 30.09.2020 №252.

4. ПОЛІТИКА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Здобувачі освіти зобов'язані систематично опановувати теоретичні знання та практичні навички, що передбачені навчальною програмою з освітнього компоненту; завжди мати охайний зовнішній вигляд (білий халат, шапочка); вимикати мобільні пристрої під час проведення практичних занять та лекцій; виконувати правила внутрішнього розпорядку ХНМУ.

Під час занять дозволяється: залишати аудиторію на короткий час за потреби та за дозволом викладача; пити безалкогольні напої; фотографувати слайди презентацій; брати активну участь у ході заняття; заборонено: їсти (за виключенням осіб, особливий медичний стан яких потребує іншого – в цьому випадку необхідне медичне підтвердження); палити, вживати алкогольні і навіть слабоалкогольні напої або

наркотичні засоби; нецензурно висловлюватися або вживати слова, які ображають честь і гідність колег та професорсько-викладацького складу; грати в азартні ігри; наносити шкоду матеріально-технічній базі університету (псувати інвентар, обладнання; меблі, стіни, підлоги, засмічувати приміщення і території); галасувати, кричати або прослуховувати гучну музику в аудиторіях і навіть у коридорах під час занять. Не допускаються запізнення здобувачів освіти на практичні заняття та лекції. Під час лекційного заняття здобувачам освіти рекомендовано вести конспект заняття та зберігати достатній рівень тиші. Ставити питання до лектора – це абсолютно нормально. Практичні заняття передбачають активну участь під час обговорення в аудиторії, здобувачі освіти мають бути готовими детально розбиратися в матеріалі, ставити запитання, висловлювати свою точку зору, дискутувати. Під час дискусії важливі: повага до колег, толерантність до інших та їхнього досвіду, сприйнятливості та неупередженості, здатність не погоджуватися з думкою, але шанувати особистість опонента, ретельна аргументація своєї думки та сміливість змінювати свою позицію під впливом доказів, я-висловлювання, коли людина уникає непотрібних узагальнювань, описує свої почуття і формулює свої побажання з опорою на власні думки і емоції, обов'язкове знайомство з першоджерелами. Вітається творчий підхід у різних його проявах. Від здобувачів освіти очікується зацікавленість участю у міських, всеукраїнських та міжнародних конференціях, конкурсах та інших заходах з предметного профілю. Відвідування практичних занять та лекцій є обов'язковим.

Під час проведення практичного заняття староста групи призначає чергового здобувача освіти, який повинен перед початком заняття забезпечити групу мікроскопами та мікропрепаратами відповідно до теми заняття та є відповідальним за чистоту і порядок в учбовій кімнаті та збереження обладнання, макро- та мікропрепаратів.

Здобувачі освіти з особливими потребами повинні попередити викладача до початку занять, на прохання здобувача освіти це може зробити староста групи. Якщо у здобувача освіти виникнуть будь-які питання, він може його завжди вирішити, перш за все, з викладачем або завучем кафедри, якщо це потрібно.

Охорона праці: На першому занятті з курсу буде роз'яснено основні принципи охорони праці шляхом проведення відповідного інструктажу. Очікується, що кожен та кожна повинні знати, де найближчий до аудиторії евакуаційний вихід, де знаходиться вогнегасник, як їм користуватися тощо.

5. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Кафедра патологічної анатомії підтримує нульову толерантність до плагіату. Від здобувачів освіти очікується бажання постійно підвищувати власну обізнаність в академічному письмі. На перших заняттях проводитимуться інформаційні заходи щодо того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницько-науковий пошук.

- Наказ №305 від 27.08.19 р. щодо організації навчально-виховного процесу в ХНМУ
- Кодекс академічної доброчесності ХНМУ.
- Наказ № 165 від 02.07.2020 р. про заходи з розвитку системи академічної доброчесності в ХНМУ.
- Положення про академічну доброчесність.
- Положення про Комісію з академічної доброчесності, етики та управління конфліктами ХНМУ.
- Рекомендації Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти.
- Закон України «Про освіту», стаття 42.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Патоморфологія: нац. Підруч. / В.Д. Марковський, В.О. Туманський, І.В. Сорокіна та ін., за ред. В.Д.Марковського, В.О.Туманського. — К.: ВСВ «Медицина». 2015 — 936с., кольор.вид. ISBN 978-617-505-450-5.

2. Поспішіль Ю.О., Вовк В.І. Патологічна анатомія стоматологічних хвороб – Львів, Компакт-ЛВ – 103С.

3. Патоморфологія = Pathomorphology : Атлас = Atlas (укр. і англ. мовами) / [Багрій М. М., Боднар Л. П., Боднар П. Я. та ін. ; за ред.: Боднара Я. Я., Багрія М. М., Зербіно Д. Д., Романюка А. М., Волошина В. Д.]. – Вінниця : Нова Книга, 2021. – 648 с. ISBN 978-966-382-918-0

4. Кумар В. Основи патології за Роббінсом : пер 10-го англ. вид. : у 2 т. / Віней Кумар, абдул К. Аббас, Джон К. Астер ; наук. ред. пер. проф.: І. Сорокіна, С. Гичка, І. Давиденко. – К. : ВСВ “Медицина”, 2019. – XII, 420с.

5. Pathomorphology : textbook / I.V. Sorokina, V.D. Markovskiy, D.I. Halata et al. ; edited by I.V. Sorokina, V.D. Markovskiy, D.I. Halata. – Kyiv : AUS Medicine publishing, 2019. – 320 p. + 2 colour inserts (8p. + 12 p.).

Допоміжна

1. Histology for Pathologists/ ad. Stacey E. Mills – Philadelphia – Baltimore - New York – London – 2020 – 1320P.

Електронні ресурси

<http://library.med.utah.edu/WebPath/webpath.html>

<http://www.webpathology.com>

<https://www.geisingermedicallabs.com/lab/resources.shtml>

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Посилання на сторінку освітнього компоненту в MOODLE

<http://distance.knmu.edu.ua/course/view.php?id=235>